

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR)
Telefon szám 16.

LAPTULAJDONOS
Az Erdélyi Róm. Kath. Irodalmi Társulat.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor
Félévre — — — — — 4 „
Negyedévre — — — — — 2 „
MEGJELENK MINDEN SZOMBATON.

A sajtókérdés.

Örömmel halljuk, hogy a Központi Sajtóvállalat részvénykibocsátó akciója alig remél hullámmást idézett elő a kath. milliók megmozdíthatatlannak vélt tömegében. Nem kellett már sokat magyarázni az értelmies kath. sajtó megteremtésének szükségességét: a háború ügyszóval mindenkit újságolvasóvá tett, s ennek következtében sok keresztény embernek kinyílt a szeme. Nem is azt tartjuk első sorban örvendetesnek, hogy a nagy pénzben szívesen és szorgalmasan jegyezték az okos elgondolással alacsonyra szabott névértékű részvényeket, hanem azt a nagy érdeklődést, mellyel az aláírók és sokan mások is az eljövendő nagy napilap megjelenése elé tekintenek. Hiszen nem is arról van szó, hogy néhány részvény megvételével megnyugtassuk lelkiismeretünket, hanem arról, hogy a Sajtóvállalat kiadványait százezrek, sőt milliók rendeljék meg és olvassák. Azért érthető, hogy a kitűzött cél fontosságának és terjedelmének megfelelően a legyőzendő nehézségek is. Leghelyesebb volna, ha egy Központi Sajtóügyi Tanács irányítaná a legmagasabb szempontok szerint a ker. szellemű sajtóirodalmat, jól átgondolt, nagyszabású program alapján. Mindezekelőtt rendezni kellene közmegegy-

vásra az új vállalkozás és a már meglévő, nagyjában pártcélokot szolgáló ker. sajtó viszonyát olyan irányban, hogy az alapjában közös cél szolgálata intenzívebb legyen. És itt különös nyomatékkal kell hangsúlyoznunk a vidéki kath. lapok fenntartásának és támogatásának fontosságát. Az egyház kormányzásában, közígazgatásában a püspöki megyék teszik a természetes egységeket, emélfogva egy központi lapnak az egyházmegyében közszükségletből kell megjelennie. Ezek a lapok, jelenleg általában véve nem olyanok, hogy „megrendeltessek magukat”. De hiszen a szerkesztők általában anyagi jutalom nélkül végzik munkájukat — legálább nálunk ez a helyzet — s így a szerkesztés gondja honorálás nélkül való ráadás állásbeli rendes elfoglaltságuk mellett. A Sajtóvállalat feladata lesz legalább a szerkesztők némi díjazásáról gondoskodni állandó támogatás alakjában, s kéziratok átengedésével a szerkesztés munkáját megkönnyíteni. Legfontosabb feladat természetesen egy minden ízében tökéletes nagy napi lapnak minél hamarabb való megindítása. A magyar napi sajtó termékei a sajtó-művészet szempontjából tekintve emelkedett színvonalon állanak. Nagy napi lapjaink egyéni sajtáságaik révén tekintélyes, átlag állandó olvasótábort hódítottak maguk köré. Mivel az új napilapnak bizonyos tekintetben hódító hadjáratra kell indulnia e különböző tábo-

rok ellen: sikerének, sőt létének teszi alapját, hogy amazoknál minden tekintetben jobb legyen. Ha ehhez a magyar katolicizmus ereje egymagában nem lenne elegendő, vegyük számításba szentegyházunk egyetemességének praktikus érvényesítését. Szervezkedjék a katolikus világsajtó! Hiszen nem is nagy merészség elképzelni, hogy e világsajtóvállalat ügynökeiként is munkálkodjanak pl. a jezsuita rend világszerte elszort rendháza, s a missziótelepek. Az érintkezés könnyű eszközökkel kínálkozik a háborúban annyira tökéletesített drótnélküli hírszolgálat. Altlában minden eszöközt meg kell ragadnunk, hogy a sajtó döntő fegyverével minél teljesebb mértékben és arányban rendelkezünk. Mind valóbszerű, hogy a háború zaját nem a kimerültség csendje fogja követni. Az emberiség egyetemes idegzetlen olyan általános izgatottság vett erőt, az erkölcsi, politikai tekintély annyira aláhanyatlott, s a tulajdon szentségének sérelme oly mindennapos, hogy hosszú időbe kerül, míg a fölkaavart iszap újra leülepszik s a kavargó hullámok lecsendesülnek. A keresztény gondolat, mint az emberiség közös, változhatatlan értékű erkölcsi értékeinek foglalatja, a legadázabb támadásnak lesz majd kitéve. A gonoszság, mely ránkszabadította a háború fúriát, a kereszténység gondolatának csödéként fogja magyarázni a háborút, s az egyházat szeretné martalékkül odavetni a hazatért milliók számonkérő dühének. E harcnak

Epizodok a fogságból és máshonnan.

Az oláh invázió alatt, október valamelyik napján, írásbeli parancsot kapok, hogy haladéktalanul jelenjek meg a gimnáziumban. Oda sietek. Kis tömzsök oláh kapitány fogad. Végig járjuk a gimnázium helyiségeit. Végére maradt az igazgatói iroda. Kutat, . . . keres. Az íróasztalon ívek, elintézetlen akták hevernek, az eljuttatás módjával az igazgató a gyorsírást választotta. „Olvassa mit írt erre az aktára az igazgató?” Nézem . . . de nem értem. „No mondja” — „Olvassa már.” „De uram”, válaszolok „nem tudok gyorsírás.” „En se!” hát aztán miért tűrik meg ezt az írást, melyet nem mindenki ért? „Méltoztassék ezt a státus igazgató tanácsától kérdezni,” volt a válaszom. „Hát ez hol van?” „Kolozsivárt”. Az innen messze van — ugy-e? „Nem mindig” feleltem s még valamit gondoltam magamban.

Ez a kapitány vette észre Ófelsége mellszobrát az irodában. Arcából kikelve

rám ordít. A kaizerért dobja ki innen, nem tűröm itt . . . ide Ferdinánd király képe kell . . . „no egy kettő” . . . „Kapitány úr”, mondtam nyugodtan . . . nálunk a király személye, képe, szobra minden magyar szemében szent és sérthetetlen. Ez ma is az én királyom . . . jó öreg apám. Üssön le, de nem nyulok a szoborhoz. Itt van egy katonája, dobassa ki vele, ha nem fél az Istentől. . . . Te, szólott a kapitány. „rakd ezt az öreg királyt abba a sarokba.” És jószágos királyom szobrát nem bántotta.

Az invázió harmad vagy negyed napján rontott rám két berugott oláh hadnagy. A dajdal . . . a győzelem és szesz mámorától ittasan törtek be a lakásomba. Az a bolgárszegi oláh csöcselék uszította reám a két vadat. Mindegyik kezében revolver. A folyósón egy nemzeti színű zászló várta, hogy elrejtsem. Megfeledkeztem. És amikor észreveszi a két oláh a zászlót, mint a felbőszült oroszlan úgy tört reá. Kezdték tépni, húzni, szakítani. Hiába a zászló nem tágit. . . Végso dühükben a rudat ketté törték és az ablakon kihajították. Nénem pedig lesietett és fel-szedte, ölebe rakta és visszahozta és oláh nyelven ezeket mondta nekik: „No mondatom, maguk aztán igazán hősök.” A két

oláh pedig? Mint aki jól végezte dolgát „Desteaapte romune” énekkel tovább állt.

Parancs érkezett, hogy a várost fel kell lobogozni. És rövid 24 óra mulva minden házon ott lengett az oláh trikolor. A ref. templom tornyára kitétték, aztán jöttek a száz templom tornyok, középiletek stb. A kath. templom tornyán nem leng zászló. Nem alkuszik az meg: ő kath., de magyar még az invázió alatt is. Erre büszke is vagyok. Nap nap után jönnek az ukászok: zászlót a toronyra . . . de a kath. templom tornyán nem lengett oláh zászló az invázió alatt. —

A parancs jött, hogy le kell ütni a magyar címereket. A helybeli róm. kath. elemi iskola címerét is ez a sors érte. Reggel 9-kor fogott neki két oláh katona hatalmas csákányokkal. És ütötték, verték a címet, de a vasból készült és befalazott címer nem adta meg magát. Délután folytatták 3 óráig. Végül megunták és a címet valahogyan befodították. — Nem megy a dolog, vitéz urak. Erős ez a magyar címer? Kérdem. Nem a címer az erős, de a két makyar angyal, aki tartja.

Oberbauer A. utóda Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégibb egyházi szerek ruhák, zászlók, stb. gyára — Arjegyék kívánatra ingyen és bérmentve.

legfontosabb színtere a sajtó lesz; ha ott megálljuk helyünket, biztosítva lesz ellenállásunk a szociális egységek keretén belül is: az államban, s ami a legfontosabb: a családi életben.

b.

HIREK.

— **Hálaadó istentisztelet.** Kis királyi érkezett a felséges családba s az egész ország melegen osztozik a királyi család örömeiben. Nálunk is zászlók lengenek a középületeken, március 12.-én pedig Te Deum hirdette az ősi székesegyházban az öröm megnyilatkozását. Püspök urunk végezte az ünnepélyes hálaadó szent misét fényes segédlettel. Jelen voltak a hivatalos hatóságok, a katonaság s a tanuló ifjúság. Mise végén a Hymnus hangjai törtek ég felé s kérték hazánknak a jobb jövődőt.

— **Lelkigyakorlatok.** A Gyulafehérvári Központi Oltáregylet részére Lenner József S. J. atya, kiváló szónok lelkiagyakorlatot tart a zárdaiban következő sorrendben: Március 21.-én, csütörtökön: d. u. 5-kor bevezető elmélkedés, — litánia.

Március 22.-én, pénteken: d. e. 9-kor szentmise, fél 10-kor elmélkedés, d. u. 5-kor elmélkedés, litánia. Március 23.-án, szombaton: d. e. 9-kor szt. mise, fél 10-kor elmélkedés, d. u. 5-kor elmélkedés, litánia. Március 24.-én, vasárnap: 8-kor közös sz. áldozás. Ugyanazokon a napokon esténként 8-kor a férfiak részére lesznek konferencia-beszédek.

— **Jubileum.** Krzyzewszky Géza adótárnok március 9.-én ünnepelte szolgálatának 40 éves jubileumát. A lelkiismeretes, pedánszágig szorgalmas munkában eltöltött hosszú idő megszerzte számára városunk minden polgárának őszinte becsülését és tiszteletét. Ennek a megbecsülésnek volt csekély kifejezője az a társas összejövetel, melyet f. hó 11.-én rendeztek tisztelettel barátai a Hungáriában. A nagy számmal összejötték előtt Roska Miklós

dr. polgármester üdvözölte lelkes szavakkal a jubiléumát a város, Riszner Ódón a tanárj kar s Fuchs Nándor a polgárság nevében. A hivatalos testületek a jubileum napján tisztelegtek a jubiléumnál.

— **Kinevezés.** Péro Sándort szerdahelyi kántortanítónak nevezte ki.

— **Halálozás.** Riskó Lászlót aranymises áldozópap, th. alesperes, nyugalmazott jobbágytelki plebános március 3.-án életének 80., papságának 56. évében a végső szentségekkel ellátva csendesen elhunyt. Békés, szeretetreméltó ember élete aludt ki benne. Paptestvéreinek osztatlan szeretete környékezte, mert nála is csak szeretet lakozott másokkal szemben. Kedves humora napusárgat szórt körülötte s nem hagyta el még a legnagyobb fájdalom közepette sem. Szatmár megye külsője volt, Császárban látta meg a napvilágot, de hozzánk került s itt erdélyivé vált a lelke. Marosvásárhelyt és Székelyudvarhelyt káplánkodott, majd Jobbágytelkére került, ahol 35 évig működött az Ur szülőjében. Ott is pihen hívei között.

— **A IV. sz. körlevél** közli a pápa Ó szentsegének a Propaganda fide kongregációjára vonatkozó rendelkezéseit.

— **Hittanári és zsinatvizsgák** ez évben május 14—17. és szeptember 10—13. napjain lesznek

— **Bertalan Vince-émlék.** A Kath. Tanügyi Tanács emlékéit állítani Bertalan Vincének a magyar kath. tanítóság és kath. iskolaiügye e kiváló alakjának. Az adományok Zelliger Vilmos dr. plebánoshoz küldendők. Budapest I. Krisztinavárosi plebánia.

— **Adakozás.** Van Mons Alfréd 10 koronát küldött a Majláth alapra.

— **Fehér kabarét rendezett** a Női Kaszinó a múlt szombaton s már maga a vállalkozás is dicsőítő elismerést érdemel. Az általános, nagy erkölcsi sikerhez szép anyagi is járult, mert nem sok üres helyet lehetett látni a térés mozi-helyiségben és így jókora összeg jut a 82-es székhely gy. e. h. rokkantjai, özvegyei és árvái javára.

Első helyen kell méltatnunk Blénessy János főhadnagy és Székál Mihály fardozásait, amelyekkel a sikert biztosítani

igyekeztek. Jól megválogatott, rövid színdarabok, egyéb kabaré- és zeneszámok gyönyörködtették a díszes nézőközönséget; de mindenikről egyenként beszámolnunk nem lehet. Igaz elismeréssel kell szólnunk az Olcsyva Nellike buzgósgáról, amely a műsor egyik legkedvesebb pontját mentette meg a kimaradástól és nem kellett az az elnézés, amelyet a rendező kért: jól betanulva, pompásan színezve, helyes megértéssel simul a játéka hivatásos partneréhez. Pressia Éva jó volt a modern delnő, de még jobb a liangos menyecske káros szerepében; eleven, temperamentumos játéka igaz rátermettséget mutatott. Nagyon kedves bohóságban szerepeltek ügyes, meleg, helyes előadással: Dahintén Jólán és Székál Irén is. Az énekes kettősben élveztük Cirlea Elvira behízelgő, kellemes mezzoszopránját és Kacsó Sándor iskolázott baritonját. A férfi szereplők is mind kifogástalanul állottak meg a helyüket; Szentes és Várady pedig igaz művészetükkel visszavarázolták nekünk a régi jó, békés időköt, amikor igazán hivatásos, kiváló színészek művészetében gyönyörködhettünk. A Bardócz dr., — Székál Mihály-féle vonósnyesté igazán kitett magáért és ímön összejátékuk nagy tetszést aratott. Jó volt az önkéntes iskola férfikara is. A kis Székál Ilonka, akit nem ok nélkül vezetett ki a színiáll mögött levő rejtegető helyéről Várady a közönség elé, nagyon megérdemelte a felzúgó tapsot azért a megértő, ímön, biztos kísérőért, amellyel az énekesszámok sikerét emelte. — Felülfizettek: Gyulafehérvár város 200, Adler ezredes beküldött 100, Majláth Károly gróf 30, Lázár Emil dr. 20, Roska Miklós dr. 20, Balázs Ferenc 20, özv. Knörr Jánosné 10, Knopi Aladár 10, Barbul László 5 koronát.

— **A kolozs-dobokai esp. kerületi kongregáció.** Csaknem teljes számmal gyűlt egybe március 6.-án Kolozsvárra a kerületi papsága, hogy mai sziv élet praktikus világának látószögéből nézze és tárgyalja

A város átadásánál csekélységem is résztvett. Voltak ott mások is, szászok, oláhok, az utóbbiból egy tuca. Ezek között volt dr. Lengeru is. Egy kicsi, törpe, parokás oláh ügyvéd. . . Mikor Bajulescu dicsőítő beszédét tartotta az oláh királyra, nemzetre stb. ez a kis oláh ügyvéd úgy éljenezte, hogy parokája mindig egy és fél centiméterre emelkedett. És hallom, hogy ennek a semmi embernek az invázió után a miénk részéről még egy haja szála se görbült meg, . . . mert időközben letette az oláh parokát. — Tudja az oláh, hogy mit csináljon!

**

Darvari ezredes vonult először be Brassóba. Még be se mutatkozott és máris kérdezte tőlem. Ismeri-e dr. Lucaciut? „Nem ismerem.” „No majd lesz alkalma megismerkedni, de ott túl.” És Darvari jóslata 5 hét múlva bevált, csak a Lucaciú-féle ismerkedési estély maradt el, de helyette megismerkedtem az invázió alatt sok helybeli Lucaciúkkal, kik még mindig nincsenek „szabadon élvezetve”, és ott túl pedig nagy oláhokkal, kik ma is a nagy Romániáról álmodoznak. Kár, hogy nem a sír ölében.

**

Mikor Brassóban az üzlet- és lakásfosztogatások, nemkülömben a rablások és tolvajlások napirenden voltak, egy Solomon nevű törzsorvostól megkérdeztem: miért lopnak ezek annyit? Hármat örököltek — mondta — ezek az „őseiktől”!

„a lopást, a hazugságot és az erkölestelenkedést — de ebből elég egy is.”

**

Gombrowszky ezredorvost, ki végig járta Petrozsényt is, és végtelen dicsőítő emlékezett meg az ott maradt apácákról, bolgár származása miatt internáltak. Szegény 1917. húsvét napján kiütéses tífuszban meghalt. Még 1916. október végén mondta nekem suttyoga az internálás utáni napon: főtisztelendő úr tudja miért imádkozom? Azért, hogy e nagyszájú léha nép kerüljön Szerbia sorsára. . . És a „Rumania mare” csakugyan kövesse Szerbiát

**

1916. november végén a főispánhoz citáltak. . . Kérdések: milyen felekezeti pap maga? Micsoda összeköttetése van Rómával? Ismeri-e Gasparri államtitkárát? Válaszom: hol igen, hol nem. Hát aztán miért érdeklődik maga íránt a római szt. szék és államtitkár, ha maga nem apaca? Később megtudtam aztán, hogy a szentszék tudakozódott a brassói—helyesebben a Fogarasról elhurcolt apácák után és mellesleg csekélységem után. Az érdeklődés látszólag engem is megthatt. Az érdeklődés csakhamar megszűnt — de a fogság nem.

**

Beteg voltam, mindenképpen gyönni akartam. Kinek? A husi-i plebánost kértem levélben, de ez olasz lévén, minden elmaradt. A börtönjagragatóm egyszer kijelentette, hogy 30 frankért elvisz a paphoz gyönni. Az alkura rá álltam. És este kocsin

elvit. Meggyóntam. A plebános meg is vendégelt. Aztán hazajöttünk, de nekem nyugtom nem volt, minden másodnap kérdezte: meggyünk gyönni? Háromszor elmentem, de nem volt több pénzem s így a gyóntást meg kellett szüntetnem, mert minden gyómas kocsvál együtt szinte 40 frankba került.

**

Moldva agyagos, sáros hely. Különösen ősszel és tavasszal. Ilyenek utcái is. Egyik alkalommal rettentő lévén az utca, az őrmester úr az egyik táborban nem akarta besározni sárga csizmáját. Élő hidat állított be. 30 internált magyart hosszában lefektetett és élő aszfaltot készítve magának, azok hátán átment az út másik oldalára. Így halad előre egy diadalmas hadsereg.

**

Balán János theologiai dr., tövisi születésű gr. kath. esp. ki misszionáriusként Bukarestben működött. A központban tanult, aztán Wienbe ment a theologia és doktori címet az Augustineanumban s Bécsben szerezte meg. 1914.-ben a mozgósításkor ő is átjött ide jelentkezni. Aztán Viktor nevű öccsét, ki katonaköteleles volt, átcsempesztte a határon passus nélkül. Balán betette a katonai műszaki iskolába. Itt hadnagya lett, mint ilyen résztvett az invázióban. Köhalomig vonult előre. Ki is tüntették a Viktort. Aztán visszavonult 1917. május havában, mert az lsten nem ver bortal. A kézibomba kezelést mutatta be az orosz-oláh hadifoglyok azon csapatjainak, akik ellenünk harcba jelentkeztek.

le a mostani viszonyokhoz alkalmazott tárgysorozatot.

A gyűlésen jelen volt P. Bangha Béla Jézustársasági atya is. Elnöklő dr. Hirschlér József főesperes, preláthus-plebánus rövid megnyitójában a hálát tolmácsolta az isteni Gondviselés iránt, hogy Erdély borús egéről távoztak a terhes fellegek, hogy annyi szenvedés és az ölé aggodalom napjai után összejöhettünk s békésem tárgyalhatunk a mi ügyeinkről. A személyi változások bejelentése után az elhalálással megüresedett kerületi jegyzői állást töltötték be. Közfelkiáltással Orbán Ferenc kolozsvár-szentpéteri plebánost választották meg, ki nyomban referálta a szociális teendők tárgyában kiadott főpásztori rendeletet. Szorgosan fél kell keresnünk híveinket ott, ahol rájuk akadunk. Külvárosok ritkán söpört utcáit is sajátunknak kell hogy tekintsük. Itt a legnagyobb a nyomor, minden bajnak, elégedetlenségnek s romlásnak a fészke. Ide menjünk tavasztól elkezdve, ha kislít a nap sugar, minden lehetséges alkalommal. Az apostolok nem bazilikák és dómok alatt végeztek a legnemesebb s egyben legértékesebb munkát. Rámutat, hogy ez előtt mintegy 22 évvel az Erd. r.k. Státus nagy költséggel és a millenárius évforduló emlékére romjaiból kiemelte a monostori apátságát templomát. Ennyi idő óta csak a gyulai havasokról lerohanó szél látogatja ezt a pusztán kirándulásra is oly kedves helyet. Miért lennének tovább is csukva az ajtai? Ha Kolozsvárnak annyi képzett papja közösen vállalja ezt a munkát s hetenkint csak egyszer is gyűl oda nagyszámmal a közönség vallásosan szociális beszédek meghallgatására, az a beállítást már magában is sokat ígér. Dr. Fejér Gerő státi előadó egész lelkével felkarolja az eszmét és felterjesztéssel élnek, hogy ez a gondolat hovahamar testet is öltösson. A keresztény Kolozsvár lelke valamikor innen táplálkozott. Jöhet tehát innen most is fény, melegség és megújulás.

A kerületi papság nyilatkozatából az a tény lép elő, hogy a nép lelke felforgató eszmékkel nincs szaturálva, legalább is a jelenségek hiányzanak, de jól tudja,

A kézbomba a kezében szétrobbant és szétszakította a Viktort. Balán dr. irt keservesen, de én megvigasztaltam: János ne sírj, az Isten nem ver balt. Vajjon mit fognak majd írni a balázsfalvi érseki gimnázium történetében a Balán Viktor neve után?

Brumbui gr. kath. esperes Brassóban. Azelőtt Otóháiban volt. Nagy, de alamszi oláh, de azért „kath.” Ő volt az, ki hitant csak a gr. kel. gimnáziumban tanított és semmi szín alatt mi nálunk a r. k. gimnáziumban, pedig k a t h. Ő volt az, ki a Hajdudorogi püspökség felállításának idejében Majláth püspököt feljelentette Rómában, mert egy szerencsétlen rutén pap templomban misézett ékes magyar nyelven oláh akcentussal. Ő volt az, aki idelepetése alkalmával a kath. egyh. község vendégszeretétét igénybe vette, harangokat, temetőt. Aztán jött a központi tehető kérdése. A róm. és gr. kath. hívek külön helyet kapnak. Helyes!! Egymáshoz tartoznak. Csak Brumbui ellenkezett. Kérem osszanak engemet a gr. keletiek közé, mert mi oláhok vagyunk. És azóta beállott a szakítás. Aztán jött az invázió. Ő nagy ünnepléses Te Deumokat rendezett, engem pedig fegyveresen elkísértek. Aszkétikus arcával, szánakozó mosollyal nézte a kollega elfogatását és oláh nyelven a misererét mondta. En fogságot szenvedtem és ő... ő szabad... Mennyit is vádoljuk mi a szegény ártatlan oláhokat.

Meisel József.

hogy ennek oka a dúló háború, mely negyedik éve felfogja a testileg s lelkileg ép férfi lakosságot. Hogy milyen szívvel térnek haza s mit hoznak majd lelkeikben, erről nem kell vitatkozni. A vallásos hazaszeretet a mi hitvallásunk. Ezt kell folyton erősítenünk. E célból dr. Zombory László indítványára kimondja a gyűlés, hogy az Orsz. Hadigondozó Hivatallal karöltve a rokkantak, árvák és özvegyek ügyét lelkesen felkarolja, hiszen mikor az arra érdemesek ügyében eljár, nemcsak az egyházhöz fűző szálakat erősíti a lelkekben, de a most legnagyobb s egyben leghumánusabb ügyet is szolgálja.

A központi sajtóvállalat nagy és nemes ügyének ismertetésére P. Bangha Béla jött el főesperes kérésére és ő tárta fel ezt az ügyet aként, miként más nem is tehetné volna. Most van a vajúdság komoly ideje. Ennek meg kell születnie szociális, morális és hazafias szükségéből. Enélkül nem élhetünk. A megnyilvánult megértés és lelkesedés előtt meg kell hajolni. Milliók gyűltek össze, de még sok millióra van szükség, mert a nagy erővel erőt kell szembeállítani. Sajtóra van szükség, melyet mindenki lelki szükségéből olvas a jó, gyors és becsülettel iránynak kényszere alatt. A sajtóvállalat nem konkurrencia. Nem Pestnek készül csupán, hanem a keresztény magyarságot kívánja megnyerni az eszmének, de aként, hogy ez teremtse meg magának a legjobbat, a legtartalmasabbat. A kerületi papság csak hálás lehet, hogy egy Bangha Béla ajkairól hallhatta ezeket, kinek kiválon sok nemes és értékes tulajdonát még az is fokozza, hogy még az ellenfél is tisztelettel hallgatja. A köszönetet a főesperes tolmácsolta s ígerte meg, hogy ez aktuális és fontos ügy a kolozsdobokai papságot is maga körül fogja látni. A Dóczy Endre távozásával üresedésbe jött státusgyűlési ker. képviselő megválasztásánál a kerület bizalma Orbán Ferenc plebánosra esett.

Az új Kodex ismertetése volt a koronagyűlés utolsó pontja. Maga a főesperes feferálta az ügyet és ismertette az újításokat.

— **Ismeretterjesztő előadások.** Befejeződtek az Irodalmi Társulat nagyszerű előadásai, amelyeket városunk intelligens közönsége változatlan lelkesültséggel látogatott. A látogatók majdnem mindig u. azok voltak, ami azt mutatja, hogy az előadások elérték céljukat: az a közönség, amely tanulni óhajti, megtalálta bennük szellemi fejlődését s az meg fogja keresni a jövőben is. Az Irod. Társ. tehát nagyon helyesen teszi, ha jövőben is folytatja az ismeretterjesztés munkáját. Rass Károly az idegen költőket: az olasz Aleardit, a német Meissnert, Müllert, Freiligrathot, Heinert, a svéd Jederholmot, Heddindodt és Sturzenbecket, mint akik kifejezést adtak nemzetik részvétnék. Szólt azután a szabadságharc legnagyobb alakjáról: Kossuthról s különösen külföldi szerepléséről. Rass ezzel az előadásával elérkezett irodalmunk legújabb koráig, s így ideszámítva tavalyi előadásait is, összesen 25 előadásban bemutatta irodalmunk egész fejlődését. Rákóczi Béla a görög istenszobrokról érkezett, s előadása elején megemlékezett a márciusi nagy napokról is. Ének és zeneszámok csoportosultak a fölolvadás körül. Jonás Irén egy Chopin darabot adott elő finom mekértéssel és fejlett technikával. Szép játéka igen zajos sikert aratott. Meleg sikere volt Székál Ilonkának, aki valamennyi pénteki előadás szerepelt s ügyes játékaival szép re-

ményekre jogosít. Sok tapsot kapott Szabó Mariska éneke is. A kis Demény Zolika (63 cm.) zongorajátéka s a Székál-Bardócze kvartett szintén részgált az elismerésre. Dicsérettel említhük fel, hogy a természet mindkét előadásra ingyen bocsátotta a Kath. Irod. Társulat rendelkezésére Gollmann mester, míg Klein Miksa fakezkeskedő ingyen adta a terem fűtéséhez szükséges faanyagot. A két előadás 500 koronát hozott a hadj árvák javára.

— **Sajtóértekezlet.** Március 6-án bizalmas jellegű értekezlet tartottak a kolozsvári közönség válogatott egyénekének bevonásával a Mariánum dísztermében. A központi sajtóvállalat ügyének ismertetése, annak felkarolása volt a tárgy. Tulajdonképpen erre és ezért jött Kolozsvárra az ügynek a lelke s csodás energiájú zászlóvivője P. Bangha Béla. Dr. Menyhárt Gáspár egyetemi tanár fejtette ki röviden az értekezlet célját. Meleg szavakkal köszöntötte a lelkes éljenzés között belépő előadót és felkérte informálódni előadásának megtartására. Az előadás szép volt, miként szép egy nagy embernek minden gondolata s lebcinselő, mint a nagy lelkeknek közvetlen közelsége. Feltárta a helyzetet, mely alatt összejöttünk volna a magyar kereszténység s megmondotta, hogy ez ügygel most úgy kell foglalkozni, hogy sikerüljön és számításon felül sikerüljön, mert évtizedeknél többnek mondható mulasztások pótlására lázas reszketéssel várja az egyetlen érdekelt felet, a magyar keresztény társadalmat, a keresztény sajtó komoly ügye. Sajtó kell, mely átöleli a meglévő harcost s lábaihoz hordja az erő eszközeit szellemben, anyagban; sajtó kell, mely a keresztény erkölcs hegemoniájáért küzd, hogy e morális érzékből kihivelyezze: társadalomnak visszaadja a morális érzéket. A kezdet biztató. Az összeg még előre nem látható, de agítálni kell, mert ez az ügy hatalmas befektetést igényel. Csak így lehet megteremteni azt a sajtót, mely mindenkié s melyet gyorsasága, elevevége és tisztessége miatt lelki szükségéből olvasni kénytelen még az ellenfél is. Vagy ilyen lesz, vagy semmilyen, de ilyennek kell lennie. Csak ez vethet gátat a destruktív irányzatnak. Az értekezlet halálját s köszönetét az élvezetes előadásért dr. Menyhárt Gáspár elnök és még többen kifejezték P. Banghával szemben, és a megjelent circa hatvan tagból megalakították a szűkebb bizottságot s kijelölték az irodát is, honnan az agitáció szála szétfutnak. Most folynak a jegyzések. Kolozsvár is megértette, hogy becsületes keresztény sajtóra nagy szükség van. Ennek megteremtése hazafias, szociális és keresztény kötelesség. Bizalommal várjuk, hogy az ige testet öltösson. Csak már jöjné.

— **Sajtógyűlés Nagyenyeden.** Vasárnap, március 10-én népes értekezlet volt Nagyenyeden a keresztény sajtó érdekében a városház nagytermében. Nagyszámú közönség jelent meg valamennyi keresztény egyház híveiből, kiknek soraiiban ott volt az alispán, a polgármester s ott voltak a ref. kollegium tanárai is. Radó György házfő nyitotta meg az értekezletet, majd Vécsey Aurél báró ismertette tartalmas beszédben a mozgalom célját. Meggyőző beszéde elosztotta a kétségeket s Nagyenyed városának keresztény lakossága lelkesen csatlakozott a keresztény sajtó gondolatához. A részvények jegyzése serényen folyik.

— **Öltárgyleti hír.** Az elmúlt héten követező helyekre küldtünk egyházi ruhákat: Szentágota, Tekerőpaták, Csikszentdomokos, Csikmadaras, Parajd, Zernest, Csikdelne és Ditró, Verstorony, Görgeyszentimre, Jobbágyfalva, Túr; egyes helyekre két-három csomagot.

— **Szegény gyermekek elhelyezése.** A

Kath. Soc. Misszió Társulat gyermekvédő osztálya szegény, beteges gyermekeket elhelyez jobb módú családoknál alföldi városokban. Jelentkezni lehet az elnök-ségnél.

IRODALOM.

A 46-osok Hadialbuma. A 46. gyalogezred össze akarja állítani hőseink csoportját, hogy átadhassa őket az útokor kegyeletének. A díszes mű tiszta jóvedelmét a 46-osok rokkantjainak, hadi özvegyeinek s árvaiknak felszolgálására fordítják.

A szerkesztőség különös gondot fordít arra, hogy senki, akit illet ki ne maradjon az emlékkönyvből, azért ismételtlen kérésrel fordul mindenkihez, hogy az ezred történetére vonatkozó fényképeket, rajzokat, újságcikkeket és napló feljegyzéseket közlés céljából bocsássák rendelkezésére. Mindennemű küldemény a Pótzászlóaljnak Gyulafehérvár címzendő a beküldő nevét és címét tartalmazó megjegyzéssel, hogy ezek felhasználás után a tulajdonosoknak visszaküldhetők legyenek.

Irodalmi jelentés és pályázati hirdetés.

A budapesti kir. m. tudományegyetem hittudományi kara f. febr. hó 25.-én tartott IV. rendes ülésében foglalkozott a Horváth-alap terhére az őszösvetségi szentírásstudományokból: "A bibliai őstörténet újabb értelmezésének története és annak bírálata, valamint e kérdés állásának tudományos kifejtése." címen kitűzött kis pályatételre „Sine me nihil potestis facere” jelige alatt a kellő időben beérkezett művel és úgy ítélte, hogy a mű a pályadíjra igényt nem tarthat. A budapesti kir. m. tudományegyetem hittudományi kara a jelen tanévben a Horváth-féle alapítványból jutalmazhat oly egyházi-irodalmi jeles és hasznos műveket, melyek az 1915., 1916. és 1917. években magyar nyelven jelentek meg. A megjelent művek beküldés nélkül is pályáznak ugyan, mégis az eljárás megkönnyítése és esetleges elfeledés elkerülése végett célszerű lesz, ha az illető szerzők műveik egy-egy példányát a hittudományi kar dékánjához legkésőbb 1918. április 1.-éig beküldik.

Szám: 52/1918. vhtó.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. járásbírósnak 1915. évi 5308—2 szamu végzése következtében Dr. Demény Henrik helyi ügyvéd által képviselt Kereskedelmi bank rt. javára, ellen 54 korona s jár. erejéig 1916. évi február hó 2-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 1380 koronára becsült következő ingóságok u. m.: kukorica 1 tehén nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a gyulafehérvári kir. járásbírósnak 1916. évi Pk. 646/2 sz. végzése folytán 54 K. tőkekövetelés, 90 K. 1914. évi aug. hó 1 napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 41 K. 40 f.-ben bírólag már megállapított költségek erejéig adosok lakásán Gyulafehérvárt leendő esz-kölésére 1918. évi március hó 26-án délutáni 3 óraja határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mel-

lett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Gyulafehérvárt, 1918. évi március hó 1.

Szentmiklósy András
kir. bir. véghrto.

Egyházi nyomtatványok jegyzéke.

Áprilisi Reláció.

VII. Reláció. Papi húsvéti lelkigyakorlatokról szóló jelentés. rsz. 376. 6 f.
(Csak esperesek részére).

Májusban Reláció nincsen előírva.

Juniusi Relációk.

VIII. Reláció: Első áldozásról s a húsvéti időben végzett gyónásokról szóló kimutatás. : rsz. 377.

VIII. Reláció: (U. e. esp. részére, rsz. 378).

IX. Reláció: Tavaszi koronagyűlés jegyzőkönyve. rsz. 379.
(Csak esperesek részére.)

Juliusi Relációk.

X. Reláció: Iskol. szólo jelentés. rsz. 380.

X. Reláció (B. I.) : Függyerm. isk. kimut. Esperesek részére . rsz. 408.

X. Reláció (B. II.) Leánygyerm. isk. kimut. Esp. r. . . . rsz. 409.

XI. Reláció: Hitoktat. szólo jel. rsz. 381.

XI. Reláció: U. e. esperesek r. rsz. 382.
Kaphatók: a Püspöki Lyceumi Könyvnyomdában Gyulafehérvárt.

Fleischer János

(Keresztény katolikus cég.)
egyházi ruha és reverenda szabó
PÉCS, Ferenciek-utca 9. sz.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb szabású, minőségű és finoman kidolgozott reverendák és címádák, papi civil öltönyök előállítására. Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. Mindennemű egyházi ruhák: casulák pluvialék velumok, baldachinumok minisztráns ruhák zászlok, lobogók, karingek, álbák, kehelyruhák stb. készítettnek.

Nem kell sem Budapestre sem Bécsbe menni. Üzletem versenyképes minden pesti vagy bécsi céggel úgy szabászat, mint ár és minőség tekintetben. — Tessék meggyőződni róla.

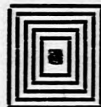
Egyházi ruhák javítása olcsón és jól eszközöltetnek. — Költségvetés és árjegyzék ingyen!
Személyesen is megjelenek.

Megbízható kath. cég!

A pécsi országos kiállításán
arany éremmel kitüntetve.

Ruzsinszky Béla

oltárépítő
PÉCS, Tábor-utca 4. sz.

Géperőre berendezett műintézetében olcsón készít bemutatott rajzok szerint oltárt, szószékét, padokat stb. Szállít teljes templomberendezést és elvállal régi oltár és szószék aranyozását és szobrok színezését.

FLEMMICH A. FIAI

simas és mintázott selyemszövetek meckanikai szövődéje

WIEN,

Alapított 1838.

GUÁR:

VI., Webgasse 43.

600 alkalmazott.

Römerstadt, Mähren.

Készítmények:

templom-, zászló- és kárpítszövetek

minden stílusban, valamint

KÉSZ MISERUHÁK

duas választékban, mindenféle és ókeresztény formában is.

Eladás közvetlen a gyárból ^{a legolcsóbb árban történik}

Miseruhák javítása elvállaltatik.

Költségajánlat díjmentes.

Felelős szerkesztő: Rass Károly.

Nyomatott a Püspöki Lyceumi könyvnyomdában (Schäser Ferenc) Gyulafehérvárt.